

РИЗИКИ ПРИ ІНВЕСТУВАННІ В ЧИСТУ ЕНЕРГЕТИКУ

Крамарев Г.В., здобувач

*Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України
(м. Харків, Україна)*

За даними ОЕСР у нещодавно опублікованій доповіді «Екологічна перспектива до 2050 року», без ефективної політики у сфері екології частка традиційних видів палива у виробництві енергії в світовому енергетичному балансі, як і раніше, складатиме близько 85%, при цьому глобальні викиди парникових газів збільшаться на 50 %. Близько 70 % збільшення пов'язано з викидами CO₂ в енергетиці, що призведе до глобального збільшення температури на 3-6°C до кінця 21 століття, перевищуючи погоджений на міжнародному рівні припустимий рівень у 2°C. Відтак, перехід до стратегії чистої (низько-карбонової) енергетики є абсолютно критичним.

Зважаючи на масштаб фінансових ресурсів у розпорядженні інституціональних інвесторів та зростання їхнього інтересу до інвестицій у проекти чистої енергетики, необхідно передбачити та по можливості усунути усі ризики, які заважають збільшити присутність інституціональних інвесторів на відповідних ринках. Основними з них є недостатня державна підтримка інфраструктурних проектів, відсутність необхідної спроможності інвесторів та проблеми з умовами інвестування. Крім того, інвесторів хвилюють регуляторні бар'єри на інвестиції певних категорій інвесторів

Більшість бар'єрів для інвестування в інфраструктурні проекти стосуються інфраструктури в цілому, а не тільки «зеленої» інфраструктури. Відтак необхідно зацікавити інвесторів не лише «зеленими» проектами, але насамперед – проектами стосовно інфраструктури в цілому. Для того, щоб інфраструктурні проекти стали привабливими, необхідне існування довгострокової державної стратегії. Якщо стратегія не достатньо обґрунтована або довгострокова політична підтримка є під сумнівом, інвестори не будуть охоче вкладати кошти в проекти. Добре структуроване державно-приватне партнерство (ДПП) зазвичай створює ефективну систему взаємодії між приватними та державними агентами для реалізації інвестиційних можливостей, тобто – між державою, бізнесом та інвесторами. Приклади Австралії та Канади доводять, що довгострокові національні інфраструктурні плани надають необхідну інформацію для інституціональних інвесторів стосовно існування сильної політичної підтримки довгострокових вкладень в інфраструктурні проекти.

Щодо відсутності необхідної спроможності інвесторів, то вони зазвичай інвестують в інфраструктурні активи компаній, які пройшли лістинг на фондовій біржі, а також в інструменти з фіксованим доходом. За деякими виключеннями (великі Австралійські, Канадські, Датські та Нідерландські

пенсійні фонди), інституціональні інвестори не вкладають в окремі компанії, які не торгуються на біржі. Такий недолік цього типу інвесторів походить з того, що природа інфраструктурних інвестицій відрізняється від інших класів активів за обсягом початкових інвестицій та за сумарним масштабом інфраструктурних проектів. Крім того, інфраструктурна включає в себе велику кількість додаткових ризиків, які необхідно аналізувати: правові та регуляторні ризики (тарифи та права власності), конструкційні, технологічні та операційні ризики, а також політичні і соціальні ризики. Дослідження цих специфічних ризиків суттєво відрізняється від аналізу компаній, які вже пройшли лістинг на біржі та потребують виділення значних обсягів ресурсів на ці цілі, що є неможливим для великої кількості невеликих інвестиційних інвесторів, а крім того це потребує значного часу (навіть для Канадських державних пенсійних фондів, які вважаються найбільш досвідченими інфраструктурними інвесторами у світі).

Крім того, проблема для інституціональних інвесторів – нестача об'єктивної та якісної інформації щодо інфраструктурних інвестицій, що ускладнює оцінку ризику таких вкладень та порівняння цих активів з іншими (чи відповідає співвідношення ризику до віддачі в інфраструктурі іншим класам активів). Хоча пенсійні фонди та страхові компанії в теорії – довгострокові інвестори, проте у короткостроковій перспективі вони мають звітувати про результати своєї діяльності, що впливає на їхні інвестиційні рішення.

Регуляторні обмеження на інвестиції певних категорій можуть призвести до унеможливлення інвестування в інфраструктуру через заборону здійснення інвестицій у компанії, які не пройшли лістинг або заборону на прямі інвестиції (наприклад, вуглець у деяких країнах розглядається як товар, а відтак підпадає під інвестиційні обмеження).

Однією з причин, що заважають інституціональним інвесторам вкладати кошти в інфраструктуру є недостатність існуючих фінансових інструментів. Наприклад, важко впроваджуються такі інструменти, як зелені облігації – це фінансові інструменти з фіксованим доходом, які випускаються урядами, міжнародними банками або корпораціями для залучення необхідного капіталу на проекти по зменшенню викидів CO₂, або пов'язаними із зміною клімату.

Великою проблемою для інституціональних інвесторів є також політичні та регуляторні ризики, ризики прав власності та додержання інших прав, валютні, технологічні, операційні, екологічні ризики, а також ризики ведення бізнесу та репутаційний. Передбачення та усунення цих ризиків дозволить збільшити привабливість екологічно спрямованих проектів та вирішити проблеми з додатковими інвестиціями в зелену енергетику.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 142-144.